

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קסו

ערב שבת קודש
פרשת חיי־שרה
כ"ד במרחשוון התשע"ז

יוצא־לאור עלידי
צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ד במרחשוון ה'תשע"ז - ב' בכסלו ה'תשע"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ד במרחשוון	ה' ברכות פרק י"א. ה' מילה.. בפרקים אלו. פרק א.	ה' כלים פרק כז.	מ"ע יט. רטו.
ש"ק	כ"ה במרחשוון	פרק ב-ג. סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוד עלינו וכו'.	פרק כח.	מ"ע רטו. ספר משנה תורה סוף ספר אהבה: סדר תפלות כל השנה. נהגו העם.. ימלוד עלינו וכו'.
א'	כ"ו במרחשוון	נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידוי.. עושה שלום וכו'.	ה' מקואות.. בפרקים אלו. פרק א.	שם: נוסח ברכות התפלה וסידורן. (א) ברוך אתה.. נוסח הוידוי.. עושה שלום וכו'.
ב'	כ"ז במרחשוון	נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש בי.. נחלתי עדותיך וגוי.. ספר זמנים והוא ספר שלישי.. ה' שבת.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ב.	שם: נוסח ברכת המזון. ברוך אתה.. אשיש בי.. מ"ע קנד.
ג'	כ"ח במרחשוון	פרק ג-ה.	פרק ג.	מ"ע קנד.
ד'	כ"ט במרחשוון	פרק ו-ח.	פרק ד.	מל"ת שכ.
ה'	א' בכסלו	פרק ט-יא.	פרק ה.	מל"ת שכ.
ו'	ב' בכסלו	פרק יב-יד.	פרק ו.	מל"ת שכב.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה	
5.03	4.36.8	11.58	11.28	8.51	6.26	5.24	5.02	4.15	ו', כ"ד במרחשוון
5.03	4.36.6	11.58	11.28	8.52	6.27	5.25	5.03	4.15	ש"ק, כ"ה במרחשוון
5.03	4.36.4	11.58	11.28	8.52	6.28	5.26	5.04	4.16	א', כ"ו במרחשוון
5.02	4.36.2	11.59	11.29	8.53	6.29	5.27	5.05	4.17	ב', כ"ז במרחשוון
5.02	4.36.1	11.59	11.29	8.53	6.29	5.28	5.05	4.17	ג', כ"ח במרחשוון
5.02	4.35.9	11.59	11.29	8.54	6.30	5.28	5.06	4.18	ד', כ"ט במרחשוון
5.02	4.35.8	12.00	11.30	8.55	6.31	5.29	5.07	4.19	ה', א' בכסלו
5.02	4.35.8	12.00	11.30	8.55	6.32	5.30	5.08	4.20	ו', ב' בכסלו

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
חיי שרה	4:00	5:15	4:14	5:16	4:04	5:14	4:19	5:18
תולדות	3:59	5:15	4:14	5:16	4:03	5:14	4:18	5:18

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונב

מערכת: לוי שייקביץ, יוסף יצחק אולידורט

מ"ל: המרכז לעזרי שליחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 03-3731777, פקס: 03-9606169, 0793-7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

עבודת ה' תמידית בכל המצבים

הברכה המיוחדת ששרתה באוהל שרה באה רק לאחר עשייתם ועבודתם בכוח עצמם באותם דברים • כך אצל כל יהודי: דווקא אחר היגיעה נמשכת ברכת ה' ש"מרובה על העיקר" • העיסה והאוהל בעבודת האדם והמשכת ה"בלי גבול", אך בכל העבודות צריך להיות ה"נר" של פנימיות התורה להאיר בתמידות • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ב. במה מתבטא העניין שכל שנות חיי שרה היו שוין לטובה? – על כך מסופר בסיום וחותם הפרשה⁵ ש"כל זמן ששרה קיימת היה נר דולק מערב שבת לערב שבת, וברכה מצויה בעיסה, וענן קשור על האוהל".

"ענן קשור על האוהל":

כיון שאברהם ושרה לא היו דרים במקום קבוע, אלא היו נודדים ממקום למקום, לכן לא דרו בבית הבנוי מעצים ואבנים, כי אם באוהל, שענינו הוא להיות מחסה משמש וממטר. ונוסף לזה היה גם "ענן קשור על האוהל", שזהו ענין של הגנה נוספת. והיינו, שלכל לראש בנו בעצמם אוהל, שזוהי פעולתו של האדם בענין ההגנה, ולאחרי כן היתה תוספת הגנה מלמעלה – "ענן קשור על האוהל".

"ברכה מצויה בעיסה":

כיון שגדלה מעלת אברהם ושרה בהכנסת אורחים, וכמסופר בפרשה הקודמת⁶ שאברהם שחט ג' פרים כדי שיוכל ליתן לכל אחד משלשת האורחים מן המובחר, ושרה לקחה סולת והכינה עוגות כו' – הרי מובן, שגם העיסה שהכינה שרה

א. על הפסוק¹ "ויהיו חיי שרה גו' שני חיי שרה", איתא במדרש² – והובא בפירוש רש"י – ש"כולן שוין לטובה".

ובהקדמה – שכיון שרש"י מביא את דברי המדרש בפירושו על התורה, מובן, שענין זה שייך לא רק לעולם הדרוש, אלא גם לאלו שלעת-עתה שייכים הם רק ללימוד החומש כפשוטו, וכידוע ההפרש בין פירוש רש"י על התורה לפירוש הרשב"ם, שדברי המדרש שהובאו בפירוש רש"י שייכים הם גם להלימוד על דרך הפשט.

והרי ידועים דברי רבותינו נשיאינו אודות גודל החשיבות וההכרח בלימוד פירוש רש"י על התורה³.

וענין זה שהתורה מספרת לנו אודות שנות חיי שרה שהיו "כולן שוין לטובה", הוא בבחינת "מעשה אבות סימן לבנים"⁴, היינו, שכל אחד מישראל יכול להגיע לדרגה כזו שיהיו כל שנותיו שוין לטובה.

(1) ריש פרשתנו.

(2) ראה גם ב"ר רפנ"ח.

(3) ראה סה"ש תרצ"ז ס"ע 197 (נעתק ב"היום יום" כט שבט).

(4) ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו. רמב"ן לך לך יב, ו.

ועוד.

(5) ב"ר פ"ט, טז. הובא בפרש"י פרשתנו כד, סז.

(6) ב"מ פו, ב. הובא בפרש"י וירא יח, ז.

וכאמור לעיל, "מעשה אבות סימן ונתנת" (כוח) לבנים", שזהו הכוח שיש לכל אחד מישראל בירושה מאבותינו – ירושה שאין לה הפסק¹⁷, אלא נמשכת בכל דור ודור – שכאשר מתייגע בעבודתו כפי כוחו, הנה לאחרי כן נותן לו הקב"ה תוספת ברוכה על העיקר.

וכמאמר רז"ל¹⁸ "יגעת ומצאת", והיינו, שלאחרי שישנו אצלו עניין היגיעה כפי כוחו, אזי "ומצאת", שנעשה אצלו עניין של מציאה שבאה בהיסח הדעת¹⁹, כיון שנותנים לו מלמעלה הרבה יותר ממה שהתייגע, באין ערוך²⁰.

ג. ויש להוסיף ולבאר הדיוק בג' עניינים הנ"ל דווקא:

ידוע שכללות צרכי ועניני האדם נחלקים לשני סוגים: פנימיים ומקיפים. ישנם עניינים שהאדם לוקח אותם בפנימיות, כמו עניין המזון, ויש עניינים שאי אפשר לקחת אותם בפנימיות, אלא הם עומדים בבחינת מקיף – מקיף הלבוש, או מקיף נעלה יותר, מקיף של בית²¹.

וזהו ב' העניינים של "ברכה מצויה בעיסה", ו"ענן קשור על האוהל":

עיסה – שממנה עושים לחם, שבזה נכלל גם כל דבר מאכל שקרוי לחם, כמו "עבד לחם רב"²² – הוא עניין המזון, בחינת הפנימיות; ואוהל – בחינת המקיף.

ועניינם בעבודה: העבודה שעל פי טעם ודעת, "בכל לבבך ובכל נפשך"²³ – היא בחינת הפנימיות, והעבודה שלמעלה מטעם ודעת, "בכל מאדך"²³ – היא בחינת המקיף, שהרי העבודה "בכל מאדך" ענינה שהאדם יוצא מהציוור שלו, שזהו ש"מאד" אותיות "אדם", אבל בצירוף אחר²⁴, כי כדי לבוא לבחינת "מאד" צריך לצאת מציוור "אדם", וזהו

מצד עצמה היתה במידה גדולה ביותר. אבל אף על פי כן, הרי זה בהגבלה. ובהוה היתוסף שהיתה "ברכה מצויה בעיסה" – תוספת ברכתו של הקב"ה, שתוספתו מרובה על העיקר⁷.
"נר דולק מערב שבת לערב שבת":

הנר שהדליקה שרה מצד עצמה – ככל שתגדל מעלתו, הרי זה עניין שבהגבלה. ובהוה היתוספה ברכה מלמעלה שיהיה "נר דולק מערב שבת לערב שבת", שזהו עניין התמידות ובלתי־גבול – שהרי גם בערב שבת שלאחרי זה הדליקה שרה נר שהיה דולק מערב שבת לערב שבת, ואם כן, היה הנר דולק בתמידות; אלא, שמצד מעלת עבודת המטה (שלא יהיה בבחינת "נהמא דכיסופא"⁸) היה זה באופן שבערב שבת שלאחרי זה תהיה פעולת הדלקת הנר על ידי שרה.

וכללות העניין בזה – שמבלי הבט על גודל מעלת עבודת שרה מצד עצמה,

– כמובן ממאמר רז"ל⁹ בנוגע לאבות ש"הטעימן הקב"ה בעולם הזה מעין העולם הבא", והיינו, שכשם שלעתיד לבוא כתיב¹⁰ "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ", כמו כן היה אצל האבות, כדאיתא בירושלמי¹¹ "אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב, דכתיב¹² ומצאת את לבבו נאמן לפניך", (שזהו עניין נעלה יותר מדוד ש"הרגו בלבבו . . . לבי¹³ חלל בקרבי"), ועל דרך זה גם בבבלי, כדאיתא במסכת נדרים¹⁴ ש"המליכו הקב"ה . . . על מאתים וארבעים ושמונה אברים", וכללות עבודת האבות היתה בבחינת מרכבה¹⁵, כמבואר בתניא¹⁶ "שכל אבריהם כולם . . . לא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם" –

הנה נוסף לזה נמשכה גם תוספת ברכה מלמעלה, שזהו עניין המשכת הבלתי־גבול.

(7) ב"ר פס"א, ד.

(8) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. הובא בלקו"ת צו ז, רע"ד. ובכ"מ.

(9) ב"ב טז, סע"ב ואילך.

(10) זכרי' יג, ב.

(11) ברכות פ"ט ה"ה. סוטה פ"ה ה"ה.

(12) נחמ"י ט, ח.

(13) תהלים קט, כב.

(14) לב, ב.

(15) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. זח"ג רנו, ב.

(16) פכ"ג (כח, ב).

(17) ב"ב קכט, ב.

(18) מגילה ו, רע"ב.

(19) סנהדרין צז, א.

(20) ראה גם תו"מ חכ"ע ע' 148. וש"נ.

(21) ראה לקו"ת ברכה צח, סע"ב ואילך. ובכ"מ.

(22) דניאל ה, א. וראה פרש"י ויצא לא, נד. ויקרא ג, יא. אמור כא, יז.

(23) ואתחנן ו, ה.

(24) ראה זח"ג רמו, ב. ב"ר פ"ח, ה ובפרש"י. תו"מ ח"ב ע' 202. וש"נ.

היינו, שלולי האור שעל ידי הנר דולק יכול להיות אצלו עניין של מחלוקת ופירוד – שבנוגע לעניינים מסוימים הרי הוא מודה שהם שייכים לאלקות, אבל בנוגע לעניינים אחרים חושב שהם שייכים אליו ויכול לעשות כרצונו, וכדי שלא יהיה פירוד בענייני צריכה להיות העבודה ד"נר דולק".

ובאותיות פשוטות: יהודי יכול ללמוד תורה ולקיים מצוות בהידור כל ימיו, אבל, ללא אור, וללא חיות והתלהבות, ולכן, מוכרחת להיות העבודה של "נר דולק", שיהיה אור וחיות בעבודת התורה והמצוות, ועניין זה נעשה על ידי המאור שבתורה, זוהי פנימיות התורה.

וצריך להיות "נר דולק מערב שבת לערב שבת", היינו, שעניין "נר דולק" צריך להיות בתמידות, כך, שבכל מדרגה שמגיע אליה צריך לפעול בה תוספת אור³⁰, ועניין זה פועל לא רק בעבודת "מי שטרח בערב שבת", אלא גם בענין "אכל בשבת"³¹.

ד. וכל זה צריך להיות באופן ש"כולן שוין לטובה": בכל השנים ובכל הזמנים, הן כאשר טוב בגשמיות והעבודה היא בנקל, והן כאשר העבודה היא בקושי – צריך להיות "כולן שוין לטובה" בכל ג' העניינים הנ"ל: "ברכה מצויה בעיסה", "ענן קשור על האוהל", ו"נר דולק מערב שבת לערב שבת",

שזהו עניין פנימיות התורה כפי שנתבארה בתורת החסידות, וכפי שכותב כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע במכתבו הידוע ל"ט כסלו³²: "והיא היא תורת הבעש"ט",

והרי על ידי הפצת מעיינות תורת הבעש"ט אזי אתי מר³³, במהרה בימינו.

(התוועדות פרשת חיי שרה ה'תש"כ. 'תורת מנחם – התוועדות' ה'תש"כ חלק א' (כז) ע' 146-150)

30) חסר קצת (המו"ל).

31) ע"ז ג, סע"א.

32) אג"ק שלו ח"א ע' רנט. וש"נ (נעתק ב"היום יום" בתחילתו).

33) ראה אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.

עניין המקיף.

והנה, כללות העבודה בב' הבחינות פנימי ומקיף היא מצד האדם; ולאחרי שהאדם מתייגע בזה כפי כוחו, אזי נותנים לו מלמעלה תוספת ברכה, בברכתו של הקב"ה שתוספתו מרובה על העיקר, בבחינת בלי גבול – שזהו העניין ש"ברכה מצויה בעיסה" ו"ענן קשור על האוהל".

ד. וביאור עניין הג' – "נר דולק מערב שבת לערב שבת" (בקצרה על כל פנים, מפני קוצר הזמן):

ענינו של נר – שאינו פועל דבר חדש, שהרי כל הדברים שנמצאים בחדר בשעה שמדליקים בו נר, היו בו גם לפני שהדליקו את הנר, אלא החילוק הוא, שלפני הדלקת הנר שרר חושך ולא ראו מאומה, ועל ידי הדלקת הנר נעשה אור, ורואים כל דבר בבירור.

וכמו כן בעבודה – כדאיתא בגמרא²⁵ והובא בקונטרס עץ החיים²⁶ בפירוש הכתוב²⁷ "כי נר מצוה ותורה אור", "תלה הכתוב את המצוה בנר ואת התורה באור וכו', משל לאדם שהיה מהלך באישון לילה ואפילה ומתיירא מן הקוצים ומן הפחתים (גומות) כו' ואינו יודע באיזה דרך מהלך, נודמנה לו אבוקה של אור כו' כיון שעלה עמוד השחר כו'" – שעניין החושך שלא רואים היכן נמצאים היינו שיכולים להחליף טוב לרע או רע לטוב, מתוק למר ומר למתוק וכו',

ולכן, נוסף על העבודה ד"עיסה" ו"אוהל" (פנימי ומקיף), צריכה להיות גם העבודה של "נר דולק" – להאיר על ידי המאור שבתורה, זוהי פנימיות התורה²⁸, שמאירה לו בכל ענייניו.

וכמו עניין "נר דולק" כפשוטו, נר שבת, שענינו הוא בשביל שלום בית²⁹, היפך המחלוקת והפירוד,

25) סוטה כא, א.

26) בתחלתו.

27) משלי ו, כג.

28) ראה פתיחתא דאיכ"ר ב ובפי' יפה ענף שם. ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז ובפי' קה"ע שם. המשך תער"ב ח"ג ע' א'שכב. סה"מ תרפ"ט ע' 176. וש"נ.

29) ראה שבת כג, ב.

הכול מתחיל בשליחות הראשונה

הנקודה היחידה והכללית – גילוי משיח צדקנו!

על־פי המדובר לעיל, שהכוח על עניין השליחות בכלל נובע מהשליחות הראשונה שבתורה – השליחות ששלח אברהם את אליעזר לעשות את השידוך של יצחק ורבקה – מובן גם כן, שכשם שבשליחות הראשונה נתן אברהם (המשלח) "כל אשר לו", הואיל וזה נוגע למילוי השליחות בשלימותה, שכל הפרטים והעניינים יהיו חדורים בנקודה הכללית של יחוד מ"ה וב"ן (נישואי יצחק ורבקה), כך בכל שליחות ושליחות של יהודי "לשמש את קוני", הוא מקבל כביכול "כל אשר לו" מהמשלח (הקב"ה), עד הכוח של עצמותו ומהותו יתברך (הכולל את "כל אשר לו") כדי לפעול את הייחוד של נשמה וגוף של יהודי בעולם הזה הגשמי. ובאופן, שכל הפרטים ופרטי־פרטים בעבודתם של ישראל, נהיים חדורים בפועל בנקודה האחת והיחידה הכללית: הגילוי של משיח צדקנו (שלימות עניין השליחות, יחוד מ"ה וב"ן).

בכל זה ניתוסף בדורנו זה במיוחד – אשר בו נוסף חידוש בעניין השליחות, שכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו מינה כל אחד ואחד מהדור להיות השליח שלו בהפצת התורה והיהדות ובהפצת המעיינות חוצה, עד להבאת הגאולה האמיתית והשלימה.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת חיי־שרה, מברכים החודש כסלו ה'תשנ"ב;
'תורת־מנחם־התוועדיות' תשנ"ב, כרך א, עמ' 296 – תרגום מאידיש)

הטעם שרבותינו התמסרו להחזיר אהבת־ישראל

כשתהיה אהבה עד בלי די, אזי תבוא הגאולה השלימה (אמיתית ושלימות הברכה עד בלי די), כי סיבת החורבן והגלות היא בגלל שנאת חינם, ולכן, כשתבטל השנאת חינם, ולא עוד אלא שבמקומה תהיה אהבת חינם, לאהוב את חברו גם כאשר אינו חייב לו ולא קיבל ממנו מאומה,
– כמאמר הבעש"ט שאהבת־ישראל, לאהוב כל יהודי כמו שאוהבים בן יחיד, צריכה להיות גם ליהודי שאינו מכירו, מעולם לא ראהו, ומעולם לא קיבל ממנו שום טובה (שזהו הפירוש דאהבת חינם) – אזי תבטל בדרך ממילא הגלות (המסובב דשנאת חינם), ותבוא הגאולה האמיתית והשלימה במהרה בימינו.

וזהו גם הטעם לכך שרבותינו נשיאינו בכלל וכל אחד מהם בפרט השתדלו והתמסרו רבות ("זיי האבן זיך אפגעגעבן זייער א סאך") להחזיר העניין דאהבת־ישראל, לאהוב כל יהודי, אפילו יהודי שרק "בשם ישראל יכונה" – כי עניינם של רבותינו נשיאינו בגילוי והפצת תורת החסידות ("פוצו מעינותיך חוצה") הוא כלי לביאת משיח, ולכן התעסקו כל כך גם באהבת־ישראל, משום שעל־ידי זה תבוא הגאולה האמיתית והשלימה על־ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו, בקרוב ממש.

(משיחת שבת פרשת חיי־שרה, מברכים החודש כסלו ה'תש"ב – 'תורת־מנחם – התוועדיות תשי"ב', חלק א, עמ' 136 – בלתי מוגה)

על כללי רש"י

כבר במהלך התוועדות בשנת תשל"א הביע הרבי משאלה שמישהו יקבץ את כללי רש"י שנתבארו בשיחות • לקראת הופעת הספר בשנת תש"מ השמיע הרבי שלל התייחסויות לכללי רש"י שניתן להפיק מדברי רש"י עצמם, למרות המאמץ הרב שנדרש לשם כך

(אגרות־קודש' שם):

עריכת חוברת כללי פרש"י (בצירוף דוגמאות לכל־אחד־ואחד) – ע"פ השיחות – נכונה במאד... ותגרום, כמובן, נחת־רוח רבה. וק"ל".
מאז עורר הרבי מפעם בפעם את ביצוע ענין זה, עד שהדבר עלה על פסים מעשיים לקראת יו"ד שבט תש"מ – שנת השלושים לנשיאות הרבי – ובי"א אדר תש"מ כתב הרבי מכתב לקראת הופעת הספר – מכתב שנדפס בראש הספר ובו נאמר בין השאר:

"ת"ח ת"ח במיוחד... וחכמה (נוסף על המלאכה גדולה) יש כאן וכו' וכו'".

הרבי ממשיך ומזרוז את הופעת הספר:

"זה יצליחו לברך בקרוב ממש על המוגמר דמהדורה־קמא בעגלא דיזן. וכפשוט – יפה יום אחד קודם".

בד בבד תובע הרבי מהדורה שניה ושלישית:

"ובלא־הכי – כבכל כיוצא־בזה דפירוש רש"י – דהפך בה והפך בה כו' ובה תחזי כו' – תבוא מהדורא ב' (יותר נכון – הוספות) ואחר־כך ג' כו'".
והרבי חותם:

"זכות ר(בן) ש(ל) (ישראל) מסייעת ומזרזת ומוסיפה הצלחה רבה".

[המהדורה השנייה – הוגשה לרבי בקיץ תנש"א, והשלישית – תופיע א"ה בקרוב]. מסתבר שהדבר היה מאוד חשוב לרבי, וכבר בהתוועדות שבת־קודש פרשת שמיני תשל"א (שיחות־קודש' תשל"א כרך ב' עמ' 109) הביע הרבי את משאלתו:

"ויהי רצון – ויהיה זה דבר טוב – שמישהו יקבץ את כל הכללים שבפירוש רש"י, ואז יקבל הדבר על

בו' תשרי תשכ"ה עלתה השמימה נשמתה הטוהרה של הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה, אמו של הרבי. במהלך אותה שנה התוועד הרבי מידי שבת בשבתו, ובמהלך ההתוועדות סלל דרך חדשה בהבנת דרכו של רש"י בפירושו על התורה.

בחורף תשל"א פורסם ביטאון "שמעתין" מס' 28, שם הופיע בראש החוברת מאמרו של הרב טוביה בלוי: "לדרכו החדשה של הרבי מליובאוויטש בלימוד פירוש רש"י על התורה". קטעים ממאמר זה צוטטו אשתקד ב'התקשרות' גיליון א'קה (ש"פ תרומה תשע"ו).

מזכירו של הרבי, הרב חודקוב, כותב לו על כך בכ"ה אייר תשל"א (אגרות־קודש' כרך ז' עמ' ריא בשולי־הגיליון):

"תשואת־חן תשואת־חן על מאמרו בדבר כללי פירוש רש"י המובאים בשיחות הק' [הקודש] של כ"ק אדמו"ר שליט"א, וביחוד על השתדלותו שיזכה מאמרו לבוא לדפוס.

"ומאחר והשם־יתברך הצליחו בכל הנ"ל, כדאי ונכון היה הדבר שישתדל למצוא בשיחות הקודש הנ"ל עוד כללים מפירוש רש"י על־מנת לפרסם גם אותם.

"ואגב התעסקותו בכל הנ"ל, הנה באם יעלה בידו לסדר קונטרס שלם של כללי רש"י – ע"פ שיחות כ"ק אדמו"ר שליט"א – היינו דנים על האפשרות להדפיסו בתור חוברת".

חכמה ומלאכה גדולה

ושוב מזרוז הרבי במענה מט' אלול תשל"א

אך בראש וראשונה הרי פירוש רש"י – הינו פשוטו של מקרא. כלומר, יש ללומדו בדרך הפשוט כפי ש"בן חמש למקרא" מבין.

ומדרך הלימוד בפירוש רש"י על דרך הפרט יש ללמוד את הכללים ברש"י.

מעין זה מתבטא בהתוועדות שבת קודש פרשת יתרו תש"מ (שם עמ' 151-152):

רש"י לא כתב כללים כיצד ללמוד את פירושו על התורה כפי שמוצאים אצל מחברים אחרים כדוגמת הרמב"ם שכתב הקדמה לחיבורו ושם מבאר על כללים בחיבורו [ולדוגמא מה פירוש המושגים "איש" "ביטול" "פסול" וכו' – ראה רמב"ם הל' גירושין פרק ב' הלכה ז': ומה בין פסול לבטל? שכל מקום שנאמר בחיבור זה בגט שהוא 'בטל' – הוא בטל מן התורה; וכל מקום שנאמר 'פסול' – הוא פסול מדברי סופרים (וראה גם הל' אישות פרק ב')]

לא כן נהג רש"י שלא כתב הקדמה וכללים, פרט לכללים הכי בסיסיים כמו "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא" (בפירושו לבראשית ג, ח). ולכן מן הצורך בעצמנו ללמוד מפירושי רש"י עצמו מה הם הכללים שלו.

מלאכת לימוד הכללים לא פשוטה היא, כפי שמתבטא הרבי בש"פ תשא תש"מ (שם עמ' 400):

וכל זה צריך עיון עמוק לדעת בדיוק מהו הכלל של רש"י, מתי חוזר הוא שוב על פירושו ומתי לא. ובכל מקום לכשעצמו נדרש עיון עמוק.

(מדברי הרבי עולה שבדעתו לבאר זאת אף שהדבר יאריך זמן רב, עיין שם).

התבטאות מעניינת נשמעה מפי הרבי בהתוועדות ש"פ וארא תש"מ (עמ' 833).

מה"ענינים מופלאים" בפירוש רש"י – מוצאים את ה'משכיל לדוד', אשר פירושו מקובל בעולם ונלמד למרות שלא היה חב"דניק, ורואים שהוא אינו מסתפק בפרשנות רש"י בדרך הפשט אלא גם מבאר "ענינים מופלאים" שישנם בפירוש רש"י מפרש הוא את "שרט לו שריטה דכותל כשתגיע חמה לכאן כו'" בדרך הנסתר שהכוונה היא לימוד ז"א (חמה) ומלכות (כותל) וכו'.

באותה התוועדות התייחס הרבי לכללים אחדים ברש"י, כגון: "רגיל דלחביבות הענין מזכיר הנס עוד הפעם" (שם עמ' 860).

- המשך בהזדמנות א"ה.

הלימוד וייחוס לחזור שוב על אותם ענינים (כמדובר כמה פעמים)..."

באותה הזדמנות אמר:

"...ב"דרך-אגב" מפירוש רש"י הנ"ל ניתן ללמוד כלל ברש"י – כמדובר כמה פעמים רש"י לא כתב כללים של פירושו, אלא שמפירוש רש"י גופא, יש להסיק כללים.

כמו שישנם "מבוא התלמוד" ו"כללי הש"ס", הרי אין זה שהאמוראים כתבו כללים, אלא שמדברי הש"ס רואים את "כללי הש"ס" – כך בפירוש רש"י לא מצויים אלא כללים בודדים החל מהכלל ש"אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא", ואת שאר הכללים יש למצוא בדבריו של רש"י עצמו".

עוד גילה הרבי באותה התוועדות (שם עמ' 98): "התבוננתי כיצד המלמדים מלמדים את תלמידיהם את אותו רש"י, ואיך לימדו אותי את הרש"י..."

בחורף תש"מ לקראת הופעת הספר אנו מוצאים כמה וכמה התבטאויות של הרבי בקשר לכללים במהלך ההתוועדויות. הרבי דן בשאלה מדוע לא כתב רש"י בעצמו 'כללי רש"י' ואיזה כלל יוצא מן הכלל. בהתוועדות שבת-קודש פרשת תשא תש"מ ('שיחות קודש' תש"מ כרך ב' עמ' 398) אומר הרבי:

ידוע שרש"י לא כתב כללים לפירושו, והטעם לכך מובן בפשטות:

כיון שרש"י הודיע את פירושו ל"בן חמש למקרא" כהודעתו המפורסמת "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא" – צריכים כללי רש"י להיות מובנים ל"בן חמש למקרא" מתוך לימוד דברי רש"י עצמו. הכלל היחיד שרש"י הודיע הוא הכלל הנזכר "אני.. לפשוטו של מקרא" – מכיון שבלימוד התורה ישנם מספר דרכים כיצד ללמוד: פשט, רמז, דרוש או סוד – זה הכריח את רש"י להודיע כיצד ללמוד חומש, שזהו **בדרך הפשט בלבד** ולא שגם בדרך הפשט אלא כלשונו "לא באתי אלא לפשוטו של מקרא".

בפירוש רש"י ישנן גם ענינים מופלאים וגם ענינים של הלכה שזהו בדרך כלל שיטתו של ר' אליהו מזרחי (הרא"ם) בלימוד רש"י. וכן גם דרוש וכן סוד – כשיטת הגור אריה בפירוש רש"י, ועל דרך זה ישנן ברש"י גם רזי תורה כפי שהצביעו רבותינו נשיאנו בכמה מקומות.

פרשת חיי־שרה

ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים (כד, כב)

בקע: רמז לשקלי ישראל, בקע לגולגולת. ושני צמידים: רמז לשני לוחות מצומדות (רש"י)

מחצית השקל – רומזת למצוות צדקה, שהיא שקולה כנגד כל המצוות (בבא־בטרא ט), ונקראת בשם "כללות המצוות".

הלוחות – הם כללות כל התורה כולה.

אליעזר נתן לרבקה נזם ושני צמידים לרמז שהיסוד של בית בישראל הוא לימוד התורה וקיום המצוות.

(ליקוטי־שיחות כרך א, עמ' 36)

***

צריך להבין מהו הקשר הפנימי בין מחצית השקל (בקע משקלו) לתורה (שני צמידים). יש לומר, שהחידוש של מתן־תורה הוא איחוד מעלה ומטה. גם מחצית השקל רומזת לאיחוד מעין זה, שכן היא רומזת שכל אדם בפני עצמו אינו אלא חצי דבר, ורק כאשר הוא מתחבר עם הקב"ה נעשה לדבר שלם. איחוד זה, של האדם והקב"ה, הוא־הוא אפוא איחוד המעלה והמטה שנתחדש במתן־תורה.

(ליקוטי־שיחות, כרך ג, עמ' 929)

ויאמר שלחני לאדוני... שלחוני ואלכה לאדוני (כד, נד־נו)

בתחילה אמר "שלחוני לאדוני", היינו שילוהו עד לבית אדונו. כי מאחר שהסכימו מיד לשידוך, כאומרם, "הנה רבקה לפניך קח ולך", לא חשש שבאמצע הדרך יתחרטו וימצאו עילה לעכב את השידוך. אולם כשנוכח לפתע כי הם משתדלים לעכבו – "תשב הנערה אתנו ימים או עשור" – אמר להם "שלחוני", שילוהו רק מעט, ואחר־כך ילך בעצמו, "ואלכה (לבדי) לאדוני". אליעזר חשש, שגם אם יאותו לשלוח את רבקה תיכף ומיד, הרי אם ילכו אלו אתו אל אדוניו, עלולים הם למצוא בדרך עילה כלשהי לעכב את השידוך. זהו גם שנאמר בהמשך (פסוק נט־סא) "וישלחו את רבקה גו' ואת עבד אברהם", היינו שהתחילו ללוותם. כשראה אותם מצטרפים, חשש שמא ילוהו כל הדרך, ואז לקח אותה מהם – "וייקח העבד את רבקה וילך", בלעדיהם.

(ליקוטי לוייצחק, עמ' לאלב)

ותיקח הצעיף ותתכס (כד, סה)

ותתכס: לשון ותתפעל, כמו ותיקבר ותישבר (רש"י)

בשעת חתונת הרה"ק ר' יעקב־ישראל מטשרקאס עם בת כ"ק אדמו"ר האמצעי, ביקש אבי החתן, הרה"צ רבי מרדכי מטשרנוביל מהרבי האמצעי שיגיד דבר תורה תחת החופה, לכבוד החתן והכלה. הרבי סירב וביקש שהרה"צ רבי מרדכי יגיד. פתח הרה"צ רבי מרדכי ואמר:

יש שלושה זמנים בחיי האדם שבהם עושים ממנו 'רעש': כשנולד, כשנכנס לחופה, וכאשר מלווים אותו לעולם האמת. מובן שבזמן הראשון והשלישי אין האדם מתגאה ומתפאר מה'רעש' שעושים סביבו, אולם כשנכנס האדם לחופה, עלול הוא לבוא לידי גאווה. עליו לדעת ולזכור, שמאורע זה צריך להיות דומה בעיניו, לשני המאורעות האחרים.

רמז לכך מדברי רש"י: כאשר רבקה הלכה לחופה היתה לה אותה ההתפעלות ("ותתפעל") כמו בעת "ותיקבר" ובעת "ותישבר" (מלשון יושבת על המשבר), כלומר שהייתה נטולת כל התפארות והתנשאות.

(שמועות וסיפורים, חלק ב, עמ' 63)

ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק. ולבני הפלגשים... נתן אברהם מתנות (כה,ה'ו)

"ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק" - עיקר ומיטב הכוחות והזמן צריכים לנצל לענייני קדושה ועבודת-ה' (יצחק שהיה 'עולה תמימה', רומז לענייני הקדושה).

"ולבני הפלגשים... נתן אברהם מתנות" - ואילו להתעסקות בענייני העולם די ב'מתנה' בעלמא, שאין לה שיעור ואפשר לתת גם דבר מועט. יהודי אמנם חייב לעשות 'כלי' טבעי לפרנסתו, שבו תשרה ברכת ה', אך היות שאין כאן אלא עשיית 'כלי' בלבד, אין להיות מושקעים בעשייה זו, ודי בעסק מועט כדי 'לצאת ידי חובה'.

(ליקוטי שיחות, כרך ה, עמ' 443)

נתן אברהם מתנות (כה,ו)

...מה שניתן לו על אודות שרה, ושאר מתנות שנתנו לו, הכול נתן להם, שלא רצה ליהנות מהם (רש"י)

בשני מקומות בתורה מופיעה המילה "מתנת" חסרה ו': כאן ובמשלי (טו): "ושונא מתנת יחיה". האות ו' היא 'אות אמת' ו'אות חיים' (כידוע בזוהר). "מתנת" חסר ו' מורה שהמתנות באות מצד הקליפה ולא מצד הקדושה (כי חסרה בהן ה'אמת' וה'חיים'). לכן נאמר כאן 'מתנת' חסר ו', כי המתנות שניתנו לאברהם בשל שרה באו מסטרא דקליפה (ולכן לא רצה ליהנות מהן).

גם במשלי מדובר במתנות הבאות מצד הקליפה, שאין בהן האות ו' מ'עץ החיים', ולכן מי ששונא מתנות אלה - יחיה (מ'עץ החיים").

זהו גם שנאמר בפסוק הבא "ואלה ימי שני חיי אברהם אשר חי": מאחר שקיים אברהם "ושונא מתנות", נתקיים בו "יחיה".

(ליקוטי לוייצחק, כרך א, עמ' פרפז)

איך משווים פעוטות לאימהות האומה?

שנת תשל"ה התאפיינה ב'שטורעם' הגדול שהוביל הרבי סביב 'מבצע נש"ק' • באיגרת קודש המיוחדת שלפנינו מתייחס הרבי לשאלות בדברים שהשמיע בשיחת קודש משבת פרשת חיי שרה אותה שנה, בקשר ללימוד עניין הדלקת נרות שבת גם לילדות מרבקה אמנו

לריח שמניך) - וידוע ביאור אדמוה"ז 11 בזה שקודם הציווי במ"ת הי' קיום המצות כפי ובמדה בכחות של הבנ"א מקיים המצוה - משא"כ לאחר מ"ת מקיים זה כאו"א בשליחותו של נותן התורה ובכחות של המצווה. ועוד נקודה בדבר (שלכן קל יותר הקיום) שלאחרי ש(הי') מעשה אבות (נעשה עי"ז) סימן (וסיוע) לבנים.

רבקה ע"ה הדליקה אחר הנשואין. מחלוקת בזה. ואדרכה רוב הדעות שהי' קודם לנשואין וכמפורש בפדר"א פט"ז ועוד (הובאו בתו"ש) וזהו פשוטו של מקרא ולא העיר רש"י אחרת, וק"ל. ולהעיר שגם להדיעה דמעשה ההדלקה הי' לאחרי הנשואין - אין זה מכריח כלל לאפושי פלוגתא ולומר דפליג ג"כ בנוגע לחיוב ההדלקה. ועוד וג"ז עיקר - גם לאחרי הנשואין בהיותה (לרש"י ועוד) בת ג"ש - אין ההדלקה אלא ענין דחינוך.

מאחז"ל דלמדין מרבקה דאין משיאין האשה

1) ד"ה להבין כו' שדורות הראשונים (ס' תקסב ע' יא).
2) במושגי הלכה - במ"ת נתחדש שנוצטוו על העשי' ושהמעשה (הפעולה) הוא העיקר והעושה ואופן העשי' - די' שיהי' ע"י הראוי לשליחות (*דהמצוות 'הן שלוחי' (תנחומא ויגש ו). ועיין לקוטי תורה לאדמו"ר הזקן ויקרא א, ג) - בן ברית. וזהו ג"כ ההדגשה ויהי' הנ"ל שתהא אמירתו וכן במחז"ל הידוע מתי יגיעו מעשי למעשה כו' ולא מתי אגיע (תדא"ר רפכ"ה).

ב"ה, כ"ז מרחשון, ה'תשל"ה
ברוקלין
שלום וברכה!

במענה למכתב כת"ר מיום ועש"ק פ' חיי שרה, ממחר הנני לענות כיון שתקותי חזקה שגם כת"ר [=כבוד תורתו] ינצל כל השפעתו שניתנה לו בהשגח"פ - להפצת הענין דהדה"נ [=דהדלקת הנרות] ע"י כל נשי ובנות ישראל מתחיל מגיל חינוך, וכמדובר בארוכה ע"ד גודל חשיבות הענין וכו' וכו' בכו"כ הזדמנויות, ובודאי לדכוותי' דכת"ר א"צ [אין צורך] בכתיבה עד"ז [על דבר זה] כ"א [כי אם] רק להעתיק מחז"ל דאין מזוזין אלא למזוזין וכל עש"ק עולם (במובן דזמן) מלא הוא.

וע"ס [=ועל סדר] מכ' כת"ר [מכתב כבוד תורתו]

איך אפשר להשוות בכלל להאמהות נערות ותנוקות להדליק נרות של שבת?

תקנו תקנה והנהיגו מנהג ופשט הדבר בכל ישראל (בל' הרמב"ם הל' ממרים רפ"ב) שכאו"א יאמר אחרי אמירת תהלים ובנוגע לעצמו - יה"ר שתהא אמירתו כאילו אמרם דוד מלך ישראל בעצמו.

יתרה מזו בנוגע לנדו"ד אמחז"ל (מאמר נפלא ביותר): כל המצות שעשו לפניך האבות ריחות היו אבל אנו שמן תורק שמך (שהש"ר עה"פ

בלקו"ש כרך ט"ו עמ' 163 ואילך) בעיתון 'אלגמיינער זשורנאל', ושם נאמר שמפרשת חיי שרה יש ללמוד שגם ילדה מגיל 3 צריכה להדליק נרות שבת קודש, והלימוד הוא מרבקה אמנו, וגודל פעולת ההדלקה שהי' גר דלוק מע"ש לע"ש. ושאל ע"ז איך אפשר להשוות תינוקות להאמהות.

שה"ש: פ"א, ג (א).

הראוי לשליחות - בן ברית: קידושין מא, ב.
מעשר... לבנים: ראה תנחומא לך לך ט. ב"ר פ"מ, ו.

רוב הדעות כו': ראה גם בלקו"ש שם הערה 33.
לרש"י: עה"פ - תולדות כה, כ. וראה גם לקו"ש שם.

אלא מדעתה (ב"ר פ"ס יב והובא גם בפרש"י עה"ת) - אינו ענין לכאן ואין סתירה לכאן - ואדרבה הוא כש"כ וק"ו באם בנוגע א) לקטנה ב) להסכם בכללות הענין קודם הקידושין בפועל צ"ל לדעתה עאכו"כ כו'. וראה ג"כ רש"י על הרי"ף ר"פ האי"ש מקדש.

ג. בנוגע לאין למדין מקודם מ"ת כו' - כבר האריכו בזה בכו"כ. וראה אנצ' תלמודית בערכו. וש"נ.

ויש להאריך בכהנ"ל בכבוד ובברכה.

איך אפשר להשוות וכו': איגרת זו ממוענת אל מו"ה מאיר בלומנפלד, שכתב לרבי בעקבות פרסום שיחת כ"ף מרחשון ה'תשל"ה (נדפסה

הפצת היהדות: ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואיך לעשות זאת - לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

- ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד
- הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי"ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

ההצלחה בשליחות תלויה בביטול למשלח

חשבון מעצם מילוי השליחות

ישנו אופן שכל אחד עושה את החשבון הפרטי שלו – מה פעל הוא בתורה ועבודה, בנוגע לעצמו ובנוגע להזולת.

וישנו אופן שכל אחד עושה חשבון שמתייחס לנשיא הדור – באיזו מידה הוא ממלא את השליחות של הרבי. כלומר, לא נוגע לו מעמדו ומצבו הפרטי, "וואָס טוט זיך מיט זיין נשמה" [=מה נעשה עם נשמתו שלן], כי אם, מילוי שליחותו של הרבי. ויתירה מזה: במילוי שליחותו של הרבי גופא לא נוגע לו מידת ההצלחה שלו, כי אם, עצם העובדה שצריך למלא את שליחותו של הרבי.

(שיחת יום ה' פ' בלק, י"ב תמוז ה'תשט"ז. תורת מנחם – התועדויות תשט"ז – חלק ג (ז) עמ' 63)

את שליחות הנשמה יש לבצע

בשם הבעש"ט נ"ע: לכל נשמה שהקב"ה מוריד למטה לעולם הזה יש שליחות שהנשמה צריכה לפעול כאן בעולם. שליחות זו היא מוכרחת לבצע, כי כך היא הגזירה העליונה שזה תפקידה של הנשמה. והבעש"ט נ"ע ביאר את הפסוק "יצא אדם לפועלו", האדם יוצא לעיסוקו, הכוונה לשליחות נשמתו, שזה "פועלו", שבעבורה נשלחה נשמתו לעולם הזה. על כל אחד לדעת ולזכור ש"ולעבודתו עדי ערב" – שאת עבודת ושליחות נשמתו עליו לעשותה ומוכרח הוא לבצעה "עדי ערב", עד שנהיה "ערב", דהיינו, יש לבצע את שליחות הנשמה לפני שנעשה מאוחר מדי.

(ספר המאמרים אידיש עמ' 200 – תרגום מידיש)

נשמתו של אדמו"ר הזקן

כאשר הגיע אדמו"ר הזקן בפעם הראשונה למזריטש אמר, שבמזריטש גילו לו, מה הוא ובעבור מה ירדה נשמתו ל'שוק'. גילו לו שנשמתו היא חכמה דאצילות ואת הכוונה בשליחותו למטה. בידעו מה הוא ומהי השליחות של ירדת נשמתו למטה – יצא מצניעותו והחל להתנהג בהתגלות.

(ספר השיחות כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע תש"רה שי"ת עמ' 27 – תרגום מידיש)

קירוב גדול ביותר

ובמה שמסיים במכתבו אודות ריחוק וכו' [=שליחותו לארגונינה], מובן שאין זה העניין כלל וכלל, ואדרבה אלא קירוב היותר גדול כשנותנים לאחד עבודה הכי חשובה, אשר עליה נאמר דמצווה בגדול דווקא, ולפלא גם הקאסלקא דעתך בזה.

(ממכתב להר' דובער בוימגרטן. אגרות קודש כרך יד, עמ' ח')

מהי הצלחה אצל יהודי

הנני מאחל להם נסיעה בהצלחה, שהצלחה במושג היהודי היינו שבכל מקום שיהודי בא שמה ממלא שליחות בורא עולם ומנהיגו, שליחות של השפעה באורח חיים על פי תורת חיים ומצוותיה עליהן נאמר וחי בהם, חיים כפשוטו גם בעולם הזה.

(אגרות קודש, כרך כ, עמ' לד)

וימשיך בשמחה בפעולות

...במענה על מכתבו מכ"ח מנ"א המתאר מצבו, ומעתיק מה שכתב לו כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ שיסדר לו שיעורים בביתו וישתדל להרבות חברים אשר יקחו חבל בהלימודים, גם כותב לי שהתעסק בקיבוץ ילדים ומסיבות שבת, ולפעמים גם באמצע השבוע. וגם עתה יש אצלו קביעת שיעורים בלימודים, אבל אין לו שום סיפוק מזה, והוא מרגיש שחסר לו משהו, ושואל דעתי בזה.

הנה לפי דעתי מה שחסר לו הוא ענין הקבלת עול, אשר זהו יסוד ושורש כל העבודה, ולהשיג קבלת עול אינו נזקק לזה התבוננות מיוחדת ועמוקה, ורק יתאר לעצמו אשר מלך מלכי המלכים הקב"ה ברא עולמו ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים, שזהו נשמתו המח' את גופו, והוא עומד עליו צופה ומביט ובוהן כליותיו ולבו וכל מעשיו ודיבוריו וכל צעדיו יספור (לשון התניא פ' מ"ב).

כדי להקל עליו עבודה זו הנה זיכהו השי"ת אשר הוא חסיד, דהיינו שנשמתו היא פרט מנשמת הצדיק הכללית, ואם חסר איזה דבר בהנשמה פרטית, הנה על ידי התקשרות הראוי' נמשך כל החסר לו מהנשמה הכללית, ואמר הרבי בפירוש אשר כשלקח ע"ע הנשיאות התנה שיהי' זה בחסד ורחמים, ומאז, משנת תר"פ ועד עתה הנה עומד הוא ומשמש וממשיך לכל תלמידיו חסידיו ומקושריו כח וחיות בעבודת השם, הכוללת בתוכה הן הענינים שבין אדם למקום והן הענינים שבין אדם לחברו;

נוסף על כל זה הנה בחר בו הרבי בעצמו והטיל עליו שליחות מיוחדת וידוע גם על פי נגלה אשר שלוחו של אדם כמותו, במילא מובן אשר בשליחות זו נתן לו הרבי מהכוחות שלו, וכמבואר במאמר ח"י אלול שנה זו, אשר מצוה ל' צוותא וחיבור, ומבואר באריכות שם במשל, אשר על ידי שאדם מקיים ועושה ציווי החכם והמלך גם אם אינו יודע תוכן ענינו ואינו משיג גודל הענין ההוא, הנה שמחתו צריכה להיות בלי גבולית, כי בזה הוא מתאחד ומתקשר עם עצמות החכם ועצמות המלך.

ואחר כל זה אשר כל הנ"ל יש אצלו, הנה מתאונן הוא אשר אין לו בזה סיפוק ואינו מרגיש חיות, ורק מרגיש שחסר לו מה שהוא.

אם לקולי הוא נשמע, יעזוב את ההתאוננות היתרה בהרגשת עצמו מה חסר לו ומה יש לו, ויתבונן בחלק היפה אשר ניתן לו שהוא מתלמידי ומקושרי נשיאנו הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, וישמח בשמחה גדולה בחלקו זה וימשיך השמחה בפעולות ממשיות ממש למלא את רצון משלחו, אשר הכוחות על זה ניתנו לו ואינו חסר אלא הרצון.

וכאשר יבטל רצונו מפני רצון נשיאנו שמסר לו רצון הקב"ה, אזי זה גופא יהי' כלי שיומשך לו חיות בכל פעולותיו במילוי רצון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

בברכת כתיבה וחתימה טובה, המחכה לבשורות טובות ממנו שהוסיף אומץ בעבודתו הן עם עצמו הן עם זולתו, ומקיים עבדו את הוי' בשמחה".

(אגרות קודש כרך ג, עמ' תמו)

הלכות ומנהגי חב"ד

[כמה ממנהגי ראש-חודש נדפסו לאחרונה ב'התקשרות', לשבת בראשית. כאן נזכרו עוד כמה מנהגים]. בתפילת ערבית כליל ראש-חודש טופחים על השולחן כדי להזכיר לציבור לומר 'עלה ויבוא'. מנהג הנשים שלא לעשות מלאכות מסוימות בראש-חודש⁴. תספורת: נוהגים שלא להסתפר (ושלא ליטול הציפורניים) בראש-חודש⁵. גם תספורת-מצווה לילד בהגיעו לגיל שלוש, תידחה למחרת⁶. שחרית: יעלה ויבוא. חצי הלל. אומרים את ההלל כסדר התפילה, והמאחרים לתפילה בציבור לא יאמרוהו לפני התפילה או בתוך פסוקי-דמזרה, כי אמירתו על הסדר חשובה יותר מאמירתו בציבור. בסיום ההלל אומרים: "הללוך ה' אלוקינו כל מעשיך" בהשמטת תיבת 'על'. מיד לאחר מכן, אומרים: "ואברהם זקן..."

בארוכה בקונטרס 'ראש חודש כסלו' (הוצאת 'ופרצת', כפר-חב"ד תנש"א). סעודת ההודיה התקיימה רק ב'זאת חנוכה'. כן חובר לכבוד העניין 'מארש' מיוחד (ע"הרה"ח ר' פייטל שי' (ברצל) הלוי לוי. כנראה, הושר לראשונה בר"ח כסלו תש"מ) ה'מארש' מופיע בקלטת-שמע של 'לדי ליובאוויטש - לונדון' בשם "מי ארמיה", צד א.

4) שו"ע ורמ"א סי' תיז ס"א, שהפרטים תלויים במנהג המקום. יש מקומות שאסרו תפירה [ב'תורת מנחם - התועדויות' תשד"מ ח"ב עמ' 948 מודגשת מלאכה זו, וצוין לתשב"ץ ח"ג סי' רמד], סריגה, כיבוס (ידני), וגיהוץ שלא לצורך היום (ראה שם: שערי-תשובה ס"ק ג. כף-חיים ס"ק ללב. אשל-אברהם להרה"צ מבוטשאטש). ובערוך-השולחן שם ס"י כתב ש"אצלנו" נשים העוסקות באומנות - עושות מלאכה, שלא קיבלו עליהן להפסיד פרנסתן (ואצ"ל ביחס למלאכות הקשורות בחינוך, ראה ס' חולת-מועד כהלכתו, פרק ו, סעיף עה).

5) "מפני חשש סכנה, כי כן הזהיר רבי יהודה החסיד" [בצוואתו אות מ[ח], שו"ע אדה"ז סי' רס ס"א. ומה שלא הביאו המ"א ואדה"ז שם את נטילת הציפורניים, ביאר במילואים (א) לסי' זה בסו"ס 'קיצור הלכות משו"ע אדה"ז', מפני שבעש"ק יש להקל בפרט זה.

6) ראה 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"ב עמ' שב שדן בזה, ומסיים: "ולדעתי יש לעשותה (תיכף) לאחר ראש-חודש". וכן במענה שלאח"ז. סיבת הזריות בזה, ראה שם עמ' שא.

שבת-קודש, פרשת חיי-שרה

כ"ה במרחשוון, מברכים החודש כסלו

[פירוט מנהגי שבת מברכים נדפס לאחרונה ב'התקשרות' לשבת בראשית, גיליון תקנא]. אמירת תהילים בהשכמה. אחר-כך ילמדו כשעה מאמר חסידות, ואחר-כך התפילה. ברכת החודש: המולד - ביום שלישי אחר הצהריים, בשעה 4:08 ו-6 חלקים. מברכים 'ראש-חודש כסלו - ביום החמישי'. אין אומרים 'אב הרחמים'. יום התועדות.

"בשבת זו צריכים להתחיל כבר בהכנות הדרושות לקראת "מבצע חנוכה", כדי שיוכלו לארגן מבעוד מועד ש"מבצע חנוכה" יהיה באופן של "שטורעם", ובאופן ד"לכתחלה אריבער". ומכיוון שכל ענייני החודש כלולים ב"ראש חודש", ובפרט כאשר מדובר אודות חנוכה שהוא בסוף חודש כסלו - "נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן" - אזי צריכים להתחיל בכל עניינים אלו מראש חודש כסלו, ולכן צריכים לעורר אודות עניין זה בשבת מברכים חודש כסלו!

יום רביעי

כ"ט במרחשוון - ערב ראש חודש

היום יש להוסיף בנתינת צדקה יותר מהרגיל². בתפילת מנחה אין אומרים תחנון.

יום חמישי

א' בכסלו - ראש-חודש

היום הבהיר 'ראש-חודש כסלו'. עורכים התועדות חסידית, לרגל היום בו נרפא כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו ממחלתו בשנת תשל"ח ויצא לביתו³.

(1) 'התועדויות' תשמ"ג ח"א עמ' 514, ובכ"מ.

(2) 'התועדויות' תשמ"ו ח"ג ס"ע 593. וראה המובא בגיליון שבת בראשית (תתקנ"א) הערה 23.

(3) לאחר האירוע שהיה בשמיני-עצרת באותה שנה. פרשת הדברים

החודש יערכו התוועדות חסידיות בכל מקום ומקום, הן לאנשים והן לנשים (כמובן, בנפרד), וכדאי גם לצרף את הטף. בהתוועדויות אלה ידברו דברי תורה ויעודדו להוסיף בלימוד התורה, נגלה וחסידות, ובהפצת היהדות והמעיינות חוצה. ובמיוחד - בימים טובים החסידיים דחודש זה, החל מ' כסלו ואילך בכל יום, בכל מקום וחוג לפי עניינו, עד להתוועדות הכי גדולה ביום י"ט כסלו, ראש השנה לחסידות, וכפעולה נמשכת - גם בימים שלאחרי זה, ובפרט בימי חנוכה, סיום החודש.

(ב) בכל יום בחודש כסלו ילמדו כל אחד מהאנשים הנשים והטף (ומה טוב - ברבים, בעת ההתוועדויות הנ"ל וכיוצא בהן) עניין (נוסף) בתורת החסידות, מתורתם של כל אחד מרבתינו נשיאנו [הן של כל אחד מהם בנפרד, והן כפי שהם קשורים יחד ומהווים המשך זה לזה], ומה טוב - מתורתם של שלושת אבות החסידות: הבעש"ט, המגיד ואדמו"ר הזקן, ומה טוב - שבכל יום יוסיפו בלימוד, הן בכמות והן באיכות, החל מהעניין שהזמן גרמא - תורתו של כ"ק אדמו"ר האמצעי, שהיא באופן ד"רחובות הנהר" כולל ובמיוחד - בספרים החדשים שנדפסו לאחרונה, ומצווה גוררת מצווה - מתורתם של כל הנשיאים, ועד לתורתו של נשיא דורנו¹³. ונוסף על הלימוד עצמו - ישתדלו כל אחד ואחת בהפצת המעיינות חוצה, לפעול על עוד יהודים שיעשו כן.

יום שישי

ב' כסלו

יום חזרת הספרים של ספריית אגודת חסידי חב"ד למקומם האמיתי ב'770, בשנת תשמ"ח.

13) וכבר יצא לאור ילקוט מותאם להצעה זו: "ילקוט רבותינו נשיאנו, מחולק לימי חודש כסלו", צפת ה'תש"ס.

זבדיה...⁷ - כל זאת יחד אומרים שלוש פעמים⁸. גם הש"ץ אומר זאת לפני קדיש תתקבל.

חודש כסלו: חודש כסלו הרי בכלל מוצלח יותר מאשר החודש שלפניו ושלאחריו⁹. מצד ריבוי הימים טובים שבו נעשה כל החודש כמו יום טוב, ועד שפועל גם בחודש מרחשוון שלפניו (שאין בו אפילו יום טוב אחד) שנחשב כמו ערב יום טוב¹⁰.

"נחיצות גדולה לנצל את חודש כסלו להפצת שיטת חסידות חב"ד. ובפרט החל מהימים י' בכסלו, י"ט בכסלו ואילך, וסידור הדברים בפרסום המתאים. ולא רק בהנוער החרדי בלבד, אלא גם זה שלעת עתה עדיין אינו חרדי, הנמצא לעת עתה 'חוצה'¹¹. שתי הצעות שהציע כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו לחודש זה¹²: א) בהתאם לזה שחודש כסלו הוא "חודש חסידי", לבטא זאת בכך שבמשך

7) א) בס' שער הכולל ס"פ לו ביאר דברי אדה"ז ("ויאמר...") שצריך לבטא שם זה בפה, אף שע"פ הארז"ל נוהרים מלהזכיר שמות מלאכים (שער המצוות פרשת שמות. ס' שמירת הגוף והנפש ס' צ ס"ג, וש"נ. וגם בתפילה, כמו ביה"ר שלאחר התקיעות - מטה אפרים ס' תק"צ ס"ל, קיצור שו"ע ס' קכט סעיף טו), כי שם "זבדיה" הוא גם שם אדם בתנ"ך (עזרא תח ועוד). ב) פשטות לשון המקובלים היא שזהו שם של הקב"ה (ואכן בספרו של הרב ראובן מרגליות 'מלאכי עליון' המביא את כל המלאכים לפי סדרי א"ב, טובים ורעים בנפרד, לא נזכר שם זה כלל). מאידך בס' אמרי פינחס השלם (ליקוט דברי הרה"ק ר' פנחס מקוריץ נ"ע) אות תנא, כתב שהוא שם מלאך.

8) ע"פ הכוונות שבס' משנת חסידים וכו' משמע שאות ב' של 'זבדיה' צ"ל מנוקדת בקמץ (שלא כפי שמופיע בתנ"ך בשם הנ"ל), ומה שלא ניקד זאת אדה"ז - י"ל שהוא כדי שיהא שווה לכל נפש, בכל ניקוד, ויודעי"ח"ן ינקדו זאת כפי ידיעתם (כל אלו - ע"פ 'סידור רבינו הזקן עם ציונים והערות' עמ' תפא, ובקונטרס 'לוח השמטות ותיקונים' שלו לעמ' זה). וא"כ עדיף לחזור ולהדפיסו כפי שהיה, ללא ניקוד.

8) היום יום, א' דר"ח חשוון. ספר המנהגים עמ' 36.
9) מענה לעניין קביעת זמן לטיפול רפואי - לקוטי שיחות כרך כ ס"ע 569.

10) סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 78 ובהערה 1.

11) אגרות קודש ח"ה עמ' כט"ל.

12) ספר השיחות תשמ"ט ח"א עמ' 85 ועמ' 97.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש